

Harminc éves a Magyar Könyvtárosok Egyesülete megyei szervezete

1973. december 8-án megalakult a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete, a szakmai tevékenység 1973-ban indult el. A létrejötté napján, harminc év elteltével, a Megyeháza dísztermében emlékezett vissza a megye könyvtárosainak népes tábora az évfordulóra. Az ünnepségen megjelent *Bakos Klára*, az MKE elnöke és a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem könyvtárigazgatója és *dr. Bartos Éva*, az MKE elnökségi tagja és a Könyvtári Intézet osztályvezetője, eljöttek a megyei szervezet korábbi elnökei, a régi könyvtáros nemzedék képviselői, jelenlegi és volt MKE-tagok és a főiskola padjait nemrég elhagyott fiatal kollégák.

A rendezvény egy szomorú aktualitással kezdődött. A jelenlévők tisztelegtek a néhány hete fiatalon elhunyt kolléga, *dr. László Géza*, a megyei levéltár könyvtárosa emléke előtt.

Az utóbbi években egymást érték a jubileumi rendezvények, hiszen 2000-ben a közkönyvtárak, majd a megyei könyvtárak megalakulásának ötvenedik évfordulóját ünnepeltük. Most a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Szervezete lett harminc éves.

Zselinszky Lászlóné, a területi szervezet elnöke bevezetőjében felvázolta az egyesület megalakulásának kezdeti éveit.

A könyvtárosoknak már 1935-ben volt szakmai szervezetük, közösen a levéltárosokkal, Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete néven. 1955 és 1965 között szakmánk képviselőit a Magyar Könyvtárosok Szabó Ervin Köre tömörítette, 1965-ben megalakult a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, majd területi és szakmai szervezetei is. A dátumok különös egybeesése, hogy a harminc éve alapított megyei egyesületről való megemlékezés ugyancsak december 8-ára esik, s az ünnepi ülés megkezdését nagyon kedves kötelességként vállalta magára a megyei

Az elnökségben a régi elnökök (balról): Magyarai Béláné, Toldi Gyuláné, Seregi István, a vendégek: dr. Bartos Éva, Bakos Klára és a jelenlegi vezetőség: Zselinszky Lászlóné, Kühner Éva, Vadné Kokovai Zsuzsa, Orosz János és Gosztonyi Enikő

szervezet egy évvel ezelőtt (december 9-én) megválasztott vezetősége.

Bakos Klára, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöke az *MKE aktuális helyzetéről, céljairól és stratégiai elképzeléseiről* tartott előadást. Elmondta, hogy napjainkban rendkívüli szerepe van a társadalmi párbeszédnek, melyből a civil szervezeteknek is részt kell vállalniuk. Az Európai Unióba való belépés küszöbén különös jelentőséggel bír mindez. Amikor a politikai és gazdasági kérdések mellett elsikkad a kultúra ügye, az olyan civil szervezetekre, mint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete vár, hogy jelezzék a társadalomnak, létezik ez a szakma. Az információs társadalom küszöbén egyre fontosabb feladatok hárulnak a könyvtárakra, hiszen az információs társadalom alapintézményei lettek. Alátámasztja ezt az IFLA kijelentése is, mely szerint a könyvtár az információs társadalom szí-

ve. Az információs társadalom pedig nem múló divat, hosszabb időre be kell rendezkednünk rá. A könyvtárak hihetetlen előnyben vannak, ugyanis először szakmánk területén jelentek meg az információs társadalom alapvető kellékei, a számítógépek, az adatbázisok és az ezekre épülő szolgáltatások.

A könyvtárosoknak meg kellett barátkozniuk az új technikával, és biztos tudást kellett szereznük használata terén, aminek segítségével továbbra is a kultúra, az ismeretek, a tudás közvetítését végzik. A könyvtáraknak ezután még több gondot kell arra fordítaniuk, hogy az is hozzájusson az információkhoz, akinek egyébként nincs lehetősége rá. Ki kell nyitni a kapukat, hogy bejöjjön rajta a testileg korlátozott, a kisebbségi sorban élő, a szociálisan hátrányos helyzetű olvasó egyaránt.

Nem lehet eltekinteni a médiumok szerepétől sem, hiszen közvetítésükkel tudunk képet adni a társadalomnak arról, hogy mire való a könyvtár. Hogy ez olyan szociális és tanulási tér, ahol az állampolgárok segítséget kapnak tanulási ambícióik megvalósításához, ami ma, az átképzések, az élethosszig tartó tanulás időszakában igen fontos. Másrészt lépnie kell az egyesületnek a törvényhozók, a kormány irányába is, és velük is meg kell ismertetnie munkánkat. A közelmúlt találkozó is bizonyítja, hogy politikusaink örömmel veszik az ilyen közeledést, mert ötletet adhat az egyesület olyan programok, pályázatok megvalósításához, amelyekkel eddig nem tudtak mit kezdeni. A legfőbb feladat tehát bevinni a köztudatba hivatásunk jelentőségét. Ezt leghatékonyabban az egyes szakmai szervezetek együttműködve tudják véghezvinni. Ezen együttműködés példaként jóleső érzés volt hallani a megyei szervezetünk munkáját elismerő szavait.

A tervek után *visszatekintettünk a múltba*. A területi szervezet első titkára, *Futaky László* – aki az alapok lerakásában oroszánrészt vállalt –, más elfoglaltsága miatt nem tudott személyesen jelen lenni, de elküldte emlékező sorait. A meghívóhoz választott idézet jól szimbolizálja az egyesület lényegét, a szellemi összetartozás fontosságát – írja *Futaky László* –, mely szavak arra figyelmeztetnek, hogy amit elődeinktől örököltünk, morális kötelességünk azt továbbadni. A megalkulásról, az első évek munkájáról számolt be. Megtudhattuk, hogy már 1969-ben felvetődött a megyei szervezet létrehozásának gondolata, *Merkovszky Pál* igazgatóhelyettes és *Tripsánszky Jenő* igazgató is ügyködtek ebben. A szervezet létrejöttét az MKE országos tisztségviselői is támogatták, *dr. Székely Sándor*, *dr. Szepesi Zoltánné*, később *Billédi Ferencné*, *dr. Kovács Dezső* stb. Ez a máig fennálló, tevékeny szervezet könyvtárosok nemzedékeit fogja össze a „közös ügy szeretete, szolgálata jegyében”.

Másodikként *Seregi István*, az első elnök kapott szót, aki elmondta, hogy magyartanárként került a pályára. 1990-ig tartó elnöksége alatt kéthavonta voltak összejövetelek, melyeken többnyire olyan mindennapi, gyakorlati kérdésekről folyt továbbképzés, mint a hálózatgondozás, módszertani munka, gyűjteményalakítás, a szép könyv mozgalom vagy a könyvtárak esztétikája. Az előadók sorában többek között olyan nevek szerepeltek, mint *Szenthe Ferenc* vagy *Kéki Béla*, a helyiek közül *Kovács Tibor*. A könyvtárszakmai előadásokon túl sor került írók, költők bemutatkozására is. És nagy feladatot jelentett az MKE vándorgyűlésének megszervezése 1976-ban.

Toldi Gyuláné a területi szervezet harminc évéből tizenkét évig vett részt az elnökség munkájában: 1982-től 1990-ig titkár, majd 1990 és 1994 között elnök volt. Nagyon mozgalmas időszakban vezette az egyesületet, hiszen ezeket a rendszerváltást követő éveket a szervezeti szabályzat sok módosítása, a könyvtárakkal szembeni elvárások megváltozása, az új technika térnyerése jellemezte. Tevékenységük ideje alatt kiemelten foglalkoztak a szakmai hivatástudat fejlesztésével. Ezt a célt szolgálták azok a tapasztalatcserék, kirándulások is, melyek ekkor honosodtak meg, és szakmai, kulturális ismeretek adásán túl összekovácsolták a megye könyvtáros közösségét. Már abban az időben próbáltak tenni a könyv-

tárosság társadalmi megbecsültségének fokozása érdekében, bár sajnos nem sok sikert értek el.

A legutóbbi idők elnöke, *Magyari Béláné* nyolc év (1994–2002) munkájáról számolt be. A kilencvenes években sok érdekes feladat hárult a szervezetre: a könyvtári törvény előkészítése, tematikai fejlesztések beindítása, a 2001. évi vándorgyűlés szervezése. Közben a miénk lett az egyik legtöbb tagot számláló területi szervezet, mely közhasznúvá válásával jogosult lett az adók egy százalékának fogadására. Számos érdekes szakmai rendezvényre is sor került, pl. Összefogás a könyvtárakért, a könyvtári hetek rendezvénysorozatai, amelyek a könyvtárak munkájára irányították a társadalom figyelmét, a tagságnak pedig szakmai ismereteket nyújtottak.

A volt vezetők visszaemlékezéseit emléklapok kiosztása követte az alábbi tagok részére: *Antal Miklós, Biczák Lászlóné, Fábián Béla, Ferencz Béla, Futaky László, Gosztonyi Tibor, dr. Gubicz Pálné, Kalydy Zsuzsa, Kovács Barnáné, Kovács István, Kovács Tibor, Kovács Tiborné, Kovács Zsuzsa, Magyari Béláné, Márkus Zoltánné, Mester Gyuláné, Pásztor Andrásné, Rába Tamás, Seregi István, Somogyi Jolán, Terdik Lászlóné, Toldi Gyuláné, Tóth László, Tóth Lászlóné, dr. Ujlaky Józsefné, Zselinszky Lászlóné.*

Majd Zselinszky Lászlóné elnök asszony számolt be *a jelen feladatairól és a jövő terveiről.* Az új vezetőség vállán nagy felelősség van, hiszen egy gazdag múlttal rendelkező szervezet irányítását vette át. Célja továbbra is minél többet adni a tagságnak szellemi és anyagi értelemben egyaránt. A szervezet folytatja a nívós szakmai programokat. Ez évben volt szakmai továbbképzés az Európai Unióról, a Nemzeti Fejlesztési Tervről, a helyismereti munkáról, a fogyatékosok helyzetéről, és most a könyvtárosi életpálya kérdéséről. Segítettük a határon túli magyar könyvtárosok továbbképzését. A jó hagyományokat folytatva, ez évben az egyesület tagjai egy határon túlra, Erdélybe vivő tanulmányút részesei voltak. A színvonalas programok megvalósítását megkönnyítik a nyertes pályázatok, melyek száma egyre több.

A rövid szünetet a *Miatta lettem könyvtáros* című pályázat díjkiosztása követte. Dr. Bartos Éva, a bírálóbizottság tagja elismerően szólt a pályázat meghirdetéséről, és összességében értékelte a pályaműveket. Majd Zselinszky Lászlóné megköszönte a pályázók munkáját, aminek révén

mindenki nyertesnek számít: az író, a példát adó és a szakma egyaránt, éppen ezért nehéz volt a döntés. A pályázatokat ismertetve átadta a díjakat és emléklapokat. I. díj: *Kührner Éva* (Orvostudományi Szakkönyvtár, Nyíregyháza) *Novák Zoltánnéról* írt munkája. II. díjat ketten vehettek át: *Nyilas Józsefné* (Városi Könyvtár, Ibrány) *Gosztonyi Tiborról* írt pályaműve és *Szigethy Katalin és 16 társa* (a Nyíregyházi Főiskola volt könyvtár szakos hallgatói) *Bajnok Lászlónéról* írt pályaműve. Harmadik díjat nem adtak ki. Dicséretben részesültek és könyvutalványt kaptak: *Világosi Ernőné* nyugdíjas könyvtáros (Községi Könyvtár, Mérk) és *Balogh Elemér* könyvtáros (Községi Könyvtár, Csengersima).

Ezt követően dr. Bartos Éva előadására került sor *A könyvtárosi életpálya* címmel. Ez az évezredes múltú hivatás manapság a könyvtári stratégia négy alappilléreinek egyike. Más személyiségjegyeket kíván mai művelőitől. A nagy lexikális tudású, művelt könyvtáros ma átadja helyét az intelligens könyvtárosnak, aki tudását minden körülmények között megfelelően tudja alkalmazni. Korunk ellentmondása, hogy a „művelt könyvtárost” már nem akarjuk, az „intelligenst” még nem tudjuk megvalósítani szakmánkban. Túl sok kihívás és változás éri az utóbbi időben ezt a szakmát, amivel csak a legrugalmasabbak tudnak megbirkózni. Nehéz lépést tartani ezzel, hiszen míg egyik pillanatban magunkat képezzük, a másikban már az olvasónak tartunk ugyanarról a témáról használói képzést.

Bonyolítja a helyzetet, hogy sokféle elvárásnak kell megfelelnünk. A tudományok fejlődése azt igényli, hogy a könyvtáros szakma az információtudományba illeszkedjen majd be. Nem véletlen, hogy 2002-től a felsőoktatásban végzett fiatalok diplomájában már az „informatikus könyvtáros” bejegyzés található. Ugyanakkor a régebbi kollégák nehezen tudnak lépést tartani a számítástechnika rohamos fejlődésével. Mást várnak el

tőlünk a különböző könyvtártípusok eltérő olvasói rétegei. Míg külföldön az egyetemista megelégszik a könyvtári automatákkal, van, aki kész dolgozatot vár a könyvtárostól, a magányos nyugdíjas viszont egy jó szóért, egy érdekes olvasmány ajánlásáért hálás.

A társadalom elvárásainak teljesítése előtt nem árt tisztában lenni olyan téveszmékkal, miszerint az internet vagy a falak nélküli könyvtár megjelenésével a jövőben megszüntethető a könyvtár. Mindkét elgondolás téves, ugyanis nem számolnak azzal, hogy az interneten található pusztá adathalmazt sokszor a könyvtáros szaktudásának „hozzáadott értéke” teszi felhasználhatóvá. Körülöttünk egymás után születnek új intézmények új feladatok végzésére, sokszor olyan feladatokéra, melyeket egy könyvtáros háttérénel, szakmai tudásánál fogva jobban el tudna látni, vagy már el is lát. A társadalom azonban ezt nem tudja, mert eddig meglehetősen elzárt világban éltünk. Nem szabad megsértődni azon, hogy nem értékelik szakmánkat az őt megillető helyen, hiszen nem teszünk meg mindent a munkánk megismertetéséért. Ez az alulértékelés kisebbrendűségi érzést okoz, ami még jobban rombolja megítélésünket. Szakmánk képviselői egyébként is sok bizonytalanságról adtak számot a közelmúltban végzett vizsgálat interjúi során. Feszélyez a sok változás, a sok bizonytalanság, sokszor rugalmatlanok vagyunk ezekkel szemben.

A könyvtárak és a könyvtárosok soha nem voltak ennyire egymásra utaltak, mint manapság. Tudomásul kell venni, hogy ma, amikor nem beszélhetünk általános egyetemes gyűjteményekről, az igényeket csak rendszerszemlélettel lehet kezelni és kielégíteni. A külföldön már kidolgozott kompetenciajegyzékek a könyv-

tárak esetében a harmóniára, egyensúlyra törekvést hangsúlyozzák. Hazai könyvtárosaink előtt az álljon, hogy a jövőben intelligens (alkalmazni tudó), művelt és etikus könyvtárosokat igényel a társadalom.

„A könyvtár gyönyörű templom, melyben a könyvtáros a pap...” – *Kenneth Nyiradynak*, a Library of Congress könyvtárosának gondolataival kezdte mondanivalóját Bajnok Lászlóné, a Nyíregyházi Főiskola könyvtárosa, aki 31 éve került a pályára. Hivatásszeretét olyan kollégáktól sajátította el az OSZK–KMK képzésben, mint *Bereczki László*, *Ferenczi Endréné* vagy *Szabó Sándor*, illetve a munkahelyén *Merkovszky Pál* és *Toldi Gyuláné*. Főnökétől örök időkre megtanulta, hogy a pályán a legfontosabb a szakma iránti alázat, az olvasók tisztelete, a szakirodalom ismerete és hogy a könyvtárban a legfontosabb a „SZOLGÁLAT”.

Közel tizenöt éve a hallgatók gyakorlatvezetőjeként is egyengeti útjukat. Az örömmel végzett feladatba azonban az utóbbi években sok keserűség vegyül. Ugyanis míg a hetvenes-nyolcvanas években sokoldalúan képzett, a szakmát szerető hallgatókkal találkozott, addig néhány éve megjelentek a műveletlen, érdektelen, hozzá nem értő könyvtáros hallgatók, akik – szerencsére – nem is tervezik ennek a hivatásnak a művelését. Nem volna szabad alacsony pontszámokkal, alapvető műveltségi hiányokkal felvenni diákokat erre a szakra. A gyakorlatok során igyekszik időt szakítani egy-egy beszélgetésre a szakma fontosságáról, arról, hogy a könyvtárosnak hogyan kell a háttérből úgy oktatnia, nevelnie az olvasót, hogy az ne vegye észre, ne sértse meg vele. A múlt évben az „Év Gyakorlatvezetője” címet nyert Bajnok Lászlóné szerint a könyvtár olyan intézmény, mely nélkül a tudomány mai fejlődési üteme mellett nem lehet meglenni, a falai közé pedig sok olyan kolléga kell, aki hivatásának tekinti a szakmáját, melyet nem cserélne el semmilyen jövedelmezőbb állásért.

A rendezvény fogadással és a régen látott kollégák kötetlen beszélgetésével zárult. Bakos Klára elnök asszonyt és dr. Bartos Éva elnökségi tagot *Nagy László* könyvtárigazgató és *Zselinszky Lászlóné* kíséretében a délutáni órákban fogadta *dr. Kiss Gábor*, a megyei közgyűlés alelnöke és *Tukacs István*, Nyíregyháza alpolgármestere.

Kührner Éva
a megyei szervezet titkára